

KÜLTÜREL ÇOKSESLİLİK
Dünyada Türk Dili, Kültürü ve Medeniyeti.
Bildiriler-Katalog

POLIFONII CULTURALE
Limba, Cultura și Civilizația turcă în Lume.
Studii de Caz

CULTURAL POLYPHONIES
Turkish Language, Culture and Civilization
Worldwide: Case Studies

EDITORI

Lăcrămioara BERECHEȚ
Estella CIOBANU

Alina BUZATU
Neriman HASAN

KÜLTÜREL ÇOKSESLİLİK
Dünyada Türk Dili, Kültürü ve Medeniyeti.
Bildiriler-Katalog

POLIFONII CULTURALE
Limba, Cultura și Civilizația turcă în Lume.
Studii de Caz

CULTURAL POLYPHONIES
Turkish Language, Culture and Civilization
Worldwide: Case Studies

Doğu–Batı. Tamamlayıcılık. Kesişmeler. Uyumluluk.
Orient–Occident. Complementarități. Confluente. Armonii
Orient–Occident. Complementarities. Confluences. Harmonies

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2016

Referenți științifici: Agiemin BAUBEC
Alexandru GAFTON
Luminița MUNTEANU
Vasile SPIRIDON

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Kültürel çokseslilik : dünyada türk dili, kültürü ve medeniyeti :
bildiriler-katalog = Polifonii culturale : limba, cultura și civilizația
turcă în lume : studii de caz = Cultural polyphonies : Turkish
language, culture and civilization worldwide : case studies / ed.:
Lăcrămioara Berechet, Alina Buzatu, Estella Ciobanu, Neriman Hasan. -
București : Editura Universitară, 2016
ISBN 978-606-28-0447-3

I. Berechet, Lăcrămioara (ed.)
II. Buzatu, Alina (ed.)
III. Ciobanu, Estella Antoaneta (ed.)
IV. Hasan, Neriman (ed.)

008(560)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062804473

Kitap, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Bükreş Ofisinin katkılarıyla yayımlanmıştır.

Volumul a fost tipărit cu sprijinul Agenției de Cooperare și Coordonare Turcă TİKA București.

This book has been published with the generous aid of TİKA, Turkish Agency for Cooperation and Coordination, Bucharest, Romania

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2016
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CONTRIBUTORS

Author Gülten ABDULA-NAZARE, Galați, Romania
PhD student Gülnazik ABDURAMAN, Ovidius University of Constanța, Romania
PhD student Icbal ANEFI, Ovidius University of Constanța, Romania
Associate professor Nistor BARDU, Ovidius University of Constanța, Romania
Professor Petre Gheorghe BÂRLEA, Ovidius University of Constanța, Romania
Associate professor Agiemin BAUBEC, University of Bucharest, Romania
Associate professor Lăcrămioara BERECHEȚ, Ovidius University of Constanța, Romania
PhD student Vildan BORMAMBET, Ovidius University of Constanța, Romania
Professor Erdoğan BOZ, Osman Gazi University, Turkey
Associate professor Ludmila BRANIȘTE, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Associate professor Alina BUZATU, Ovidius University of Constanța, Romania
Professor Marina CAP-BUN, Ovidius University of Constanța, Romania
Associate professor Cosmin CĂPRIOARĂ, Ovidius University of Constanța, Romania
PhD candidate Arina CHIRILĂ, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Associate professor Estella Antoaneta CIOBANU, Ovidius University of Constanța, Romania
Assistant professor Cristina Valentina DAFINOIU, Ovidius University of Constanța, Romania
Assistant professor Iuliana DAVID, Ovidius University of Constanța, Romania
Lecturer Okan DEMIR, Yunus Emre Turkish Cultural Centre, Constanța, Romania
Associate professor Diana HORNOIU, Ovidius University of Constanța, Romania
Assistant professor DUDUȚĂ, Ovidius University of Constanța, Romania
PhD student Carrmen FLORESCU, Ovidius University of Constanța, Romania
Assistant professor Neriman HASAN, Ovidius University of Constanța, Romania

Assistant professor Emanuela ILIE, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania

Lecturer Seher KARLIDAĞ, Yunus Emre Turkish Cultural Centre, Constanța

Assistant professor Murat KÜÇÜK, University of Ankara, Turkey

Assistant professor Laura Ioana LEON, Gr. T. Popa University of Medicine and Pharmacy, Iași, Romania

Dr. Ciden Sena MENABİT, Dimitrie Cantemir Christian University, Romania

Professor Angelo MITCHIEVICI, Ovidius University of Constanța, Romania

Associate professor Maria MUSCAN, Ovidius University of Constanța, Romania

PhD student Silviu-Constantin NEDELCU, University of Bucharest, Romania

Associate professor Veronica NEDELCU, Ovidius University of Constanța, Romania

Associate professor Gina NIMIGEAN, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania

Assistant professor Lucia OPREANU, Ovidius University of Constanța, Romania

PhD student Ayşe ÖZ, University of Ankara, Turkey

Dr. Ana-Maria PANȚU, Constanța County School Inspectorate, Constanța, Romania

Assistant professor Laura PASCALE, Ovidius University of Constanța, Romania

PhD student Virginia PETRICĂ, Ovidius University of Constanța, Romania

Associate professor Sevil Piriyeve KARAMAN, University of Ankara, Turkey

Associate professor Cristina TAMAȘ, Ovidius University of Constanța, Romania

Associate professor Claudia TĂRNĂUCEANU, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania

Assistant professor Enache TUȘA, Ovidius University of Constanța, Romania

Dr. Mircea ȚUGLEA, Ovidius University of Constanța, Romania

Assistant professor Olimpia VARGA, Ovidius University of Constanța, Romania

PhD Ovidius University of Constanța, Romania

Maxim VLAD, Ovidius University of Constanța, Romania

Professor Pașa YAVUZASLAN, University of Ankara, Turkey

Assistant professor Ahmet YENIKALE, Sütçü İmam University, Turkey and Ovidius University of Constanța, Romania

İÇİNDEKİLER / CUPRINS / CONTENTS

Contributors	5
İçindekiler/Cuprins/Contents	7
Önsöz	13
Cuvânt înainte	16
Erdoğan BOZ: Kültürdilbilimsel Sözlük ve Türkçe Kültürdilbilimsel Sözlükler Üzerine (On the Cultural Linguistic Dictionary and Turkish Cultural Linguistic Dictionaries)	19
Paşa YAVUZASLAN, Hülya UYSAL: İkidilli Sözlüklerde (Türkçe-Romence Sözlük Örneğinde) Sözcüklere Dair Ne Tür Bilgiler Verilmelidir? (What Kind of Information Is Needed for Entries in Bilingual Dictionaries (Turkish-Romanian Dictionary)?	26
Murat KÜÇÜK: Türkiye Türkçesi Üzerine Yapılan Dil Bilgisi Çalışmaları (Grammar Studies on the Turkish Studies)	42
Gihan CURTOMER : Adam V. Cotula'nın Yazdığı, Konuları, Söz Varlığı ve Yöntemi Açısından Osmanlı Dilinin Grameri (The Grammar of Ottoman Turkish from the Perspective of Adam Cotula's Writings on Vocabulary and his Method)	50
Ciden – Sena MENABİT: Romanya'daki Kırım Türklerinin Kırım Türkçesinin Ses Bilgisi Özellikleri (Phonetic Peculiarities of the Crimean Turkish Language Spoken in Romania)	60
Neriman, HASAN: Romanya Türklerinin İki Dilliliği Üzerine Bir Değerlendirme Denemesi (Essay on Assessing the Romanian Turks' Bilingualism)	76
Okan DEMİR, Seher KARLIDAĞ: Teknoloji Tabanlı Dil Öğretimine Farklı Bir Yaklaşım (A Different Approach to Technology-Based Language Education)	88

Sevil Piriyeva KARAMAN: Sürgün ve Etkileşim (Deportation and Interaction)	94
Ayşe ÖZ: Karpatlar Havzası'nda Asimile Olmuş Göçebe Kavimler (Assimilated Migrant Ethnic Groups In Carpathian Basin)	101
Agiemin BAUBEC: Romanya'da Yaşayan Müslüman Türk ve Tatar Türkleri'nin vatandaşları Romenler ile İlişkileri (Relationships of Romanian Turkish and Tatar Muslims with Romanians).....	110
Ahmet YENIKALE: Bir Dobruca Şairi Emin Emel'in Gazelleri (The Ghazals of Dobrugean Poet Emel Emin).....	115
Gülten ABDULA-NAZARE: Sarı Saltuk Baba (Dede) Efsane ve Gerçekler Arasında (Sari Saltuk Baba (Dede) between Truth and Legend)	123
Gülnazik ABDURAMAN: Romen Edebiyatında Türk Simaları (Turkish Portraits in Romanian Literature).....	129
Lăcrămioara BERECHET: Sinele complex al literaturii române. Modele cultural-literare în complementaritate (The Complex Self of Romanian Literature: Complementary Cultural-Literary Models).....	137
Angelo MITCHIEVICI: Obsedantul deceniu, legenda și marea dezbatere (The Obsessive Decade, the Legend and the Great Debate)	150
Alina BUZATU: Metafixiune și interficțiune. Un caz: Gellu Naum (Metafiction and Interfiction: Gellu Naum – a Case Study).....	168
Mircea ȚUGLEA: Mici lecturi psihanalitice: Paul Celan și Gherasim Luca. Poetici pre-non-post-oedipale (Brief Psychoanalytical Readings: Paul Celan's and Gherasim Luca's Pre-, Non- and Post-Oedipal Poetics).....	183
Cristina TAMAȘ: Interferențe spirituale, religioase și morale în romanul <i>Cele patruzeci de legi ale iubirii</i> de Elif Shafak (Spiritual, Religious and Moral Interferences in Elif Shafak's Novel <i>The Forty Rules of Love</i>)	186
Olimpia VARGA: Simbolurile ca formă de limbaj cultural (Symbols as a Form of Cultural Language).....	193
Alexandra CODĂU: Moscheea din București: frontierele culturale în discursul public (Bucharest's Mosque: Cultural Borders in Public Discourse) 201	
Enache TUȘA: Comunicare identitară și etno-politică în Dobrogea (Identitary and Ethno-Political Communication in Dobrugea).....	207

Silviu-Constantin NEDELCU: Situația bibliotecilor din Constantinopol după căderea Imperiului Bizantin (29 mai 1453) și asimilarea lor de principalele biblioteci turcești (The Status of Constantinople's Libraries after the Fall of the Byzantine Empire (29 May 1453) and Their Assimilation by the Major Turkish Libraries)	220
Maxim VLAD: Mărturisirea de credință către Sultanul Mahomed al II-lea Cuceritorul, a Patriarhului Ecumenic al Constantinopolului Ghenadir Scholarios, primul millet-bași al creștinilor ortodocși din Imperiul Otoman (The Confession to Sultan Mehmed II the Conqueror by Gennadios Scholarios, Ecumenical Patriarch of Constantinople, the First Millet-Bași of Orthodox Christians in the Ottoman Empire)	232
Anamaria PANȚU: Mitonimele în limba română (Mythonyms in the Romanian Language)	246
Nistor BARDU: Aspecte ale influenței limbii turce asupra dialectului aromân (Aspects of Turkish Influence on the Macedo-Romanian Dialect)	258
Cosmin CĂPRIORĂ: Elemente lexicale turcești în româna populară actuală (I) (Turkish Lexical Elements in Contemporary Folk Romanian – I)...	264
Veronica NEDELCU: Dificultăți în învățarea limbii române ca limbă străină de către vorbitorii de limbă turcă. (Difficulties in Learning Romanian as a Foreign Language by Turkish Speakers).....	271
Cristina-Valentina DAFINOIU: Considerații asupra unor termeni turcești pătrunși în limbile balcanice (Considerations on Some Turkish Loanwords in the Balkan Languages)	278
Laura PASCALE: Sincronizarea primelor gramatici românești cu mișcarea culturală europeană de la începutul secolului al XIX-lea (The Synchronization of the First Romanian Grammar Books with the European Cultural Movement at the Beginning of the 19th Century)	287
Ionela DUDUȚĂ: Impolitețea lingvistică-strategiile și intenția emițătorului (Linguistic Impoliteness: Speaker's Strategies and Intention)	298
Vildan BORMAMBET: Învățământul în limba maternă din România după 1989 (Mother Tongue Education in Romania after 1989)	308
Anefi ICBAL: Adaptarea la școlaritate prin interculturalitate etnică (Adaptation to School through Ethnic Interculturality)	318

Claudia TĂRNĂUCEANU: <i>Bovini Corii: An Ancient Historiographical Echo in Incrementorum et Decrementorum Aulae Othman[n]icae Historia</i> (<i>Bovini corii: un ecou istoriografic străvechi în Incrementorum et Decrementorum Aulae Othman[n]icae Historia</i>).....	333
Marina CAP-BUN: Magnificence, Wisdom, Lust, and Leisure as Insignias of Turkish Identity in Romanian Culture (Splendoare, înțelepciune, apetență sexuală și relaxare ca elemente ale identității turcești în cultura română).....	341
Emanuela ILIE: Constantinople: Splendor Marks and Death Disseminations on the Perfect “Alive Map” (Constantinopole: mărci ale splendorii și diseminarea morții pe „harta vie” perfectă)	357
Gina NIMIGEAN: Multiculturalism – A Permanent European Phenomenon: Manichees, Paulicians, Bogomils and Their Presence in Romanian Texts of the 17th-18th Centuries (Multiculturalismul – un fenomen european permanent. Maniheii, paulicieni, bogomili și prezența acestora în textele românești din sec. al XVII-lea și al XVIII-lea).....	366
Virginia PETRICĂ and Iuliana DAVID: Culinary Identities and the Production of the Danubian-Pontic Space in Travellers’ Accounts (Identități culinare și producerea spațiului danubiano-pontic în scrierile de călătorie).....	372
Petre Gheorghe BÂRLEA: Ethno-Cultural Balkanic Faults in Ismail Kadaré’s View (Defecte etno-culturale balcanice în viziunea lui Ismail Kadaré).....	382
Carmen FLORESCU: The Orient <i>Within</i> in Western Imagination: Ovid, Shakespeare, and the Mutilation of Women (Orientul <i>interior</i> în imaginarul occidental: Ovidiu, Shakespeare și mutilarea femeilor)	395
Lucia OPREANU: Stopovers En Route to Ithaca: Tracking Odysseus across Shifting Longitudes (Popasuri în drum spre Itaca: În căutarea lui Ulise pe meridiane mereu noi).....	410
Estella Antoaneta CIOBANU: Who Is (Not) Afraid of Terrorists? Orientalism and Disavowal in Two Post-9/11 Films, <i>Day Night Day Night</i> and <i>Agora</i> (Cui (nu) îi e frică de teroriști? Orientalism și dezavuare în două filme create după 11 septembrie, <i>Day Night Day Night</i> și <i>Agora</i>)	423
Maria MUSCAN: Kanak Sprak: German Spoken by the Turkish Minority in Germany. Aspects of Bilingual Competence as a Factor of Cultural and Linguistic Identity (Limba kanak: germana vorbită de	

minoritatea turcă din Germania. Aspecte ale competenței bilingve ca factor de identitate culturală și lingvistică)	439
Diana HORNOIU: Engaging in High-Involvement Conversational Style: A Linguistic Preference across Speech Communities in the Balkans (Angajarea în stilul conversațional cu implicare crescută. O preferință lingvistică în comunitățile din Balcani).....	449
Ludmila BRANIȘTE: RFL: The Role of Creative Exercises and Metacognitive Comments in the Organization of Written and Oral Cultural Discourse (Româna ca limbă străină. Rolul exercițiilor creative și al comentariilor metacognitive în organizarea discursului cultural scris și oral)....	470
Arina CHIRILĂ: On Some Specific Features of Teaching Romanian as a Foreign Language for the Restoration of Romanian Citizenship (Despre câteva aspecte specifice ale predării românei ca limbă străină pentru obținerea cetățeniei române)	481
Laura Ioana LEON: The Doctor-Patient Encounter Today: Some Intercultural Issues (Contactul actual medic–pacient. Câteva aspecte interculturale)	492

ÖNSÖZ

Kültürel Çokseslilik; Dünyada Türk Dili, Kültürü ve Medeniyeti Uluslararası Konferansı, Köstence Ovidius Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Metabilişsellik ve Disiplinlerarası Araştırmalar Merkezi tarafından 2013 yılından beri düzenlenmektedir. Bu yıl üçüncüsü düzenlenen konferansın oturumları, kültürelarasılık ve çokkültürlülük sorunlarının ortaya konularak disiplinler arası bir bakış açısıyla sorgulanmasına bir davet ile açılmıştır. Bu faaliyetin amacı, Doğu ile Batı arasındaki birbirini tamamlayıcı sanatsal ve imgesel yakınlıkların oluşturduğu simgesel varlığı ortaya çıkarmaktır.

Konferans bildirilerinden oluşan bu kitap, bazen birbiriyle çelişen farklı kültür ve edebiyat modellerini çok renkli bir potada bir araya getirmiştir. Çalışmalarda, kültürel açıdan karmaşık bir coğrafyanın farklı yönleri tanıtılmaya çalışılmış; bu geniş coğrafyadaki ötekilik faktörünün açıklığa kavuşturulmasına çaba gösterilmiştir. Çok farklı kültür ve medeniyet alanlarının birbirini sorgulamasında, kültür coğrafyalarının oyunlarına bakılmaksızın, gerçek, iyilik, uyum gibi üst değerlerin bulunduğu üstün bir etiğin evreninde hem kimlik farklılıklarını hem de evrensel değerlerin ortak dilini yakalamaya dikkat edilmiştir.

Katılımcılar, kimlik açıdan karmaşık bir kültür ve medeniyet alanına uygulanan böyle riskli konularda olası bir handikapı önlemekte büyük çaba sarfettiler. Katılımcıların birleştirici kavramı, Batı söyleminde kuramsal anlamda 80'li yıllarda ortaya çıkan *multiculturalitate* / çokkültürlülük kavramı olmuştur. Bu kavram, özgür ve demokratik bir toplumda çoğunluk karşısında kendisini mağdur gören dil, etnik, din, cinsel azınlıklarla bir uzlaşma çözümü olarak ileri sürülmüştü.

Kültürel çeşitlilik, bilimsel çalışmalarda çoksesli ve sanatsal görüşlerin bir kesişme alanı oluşturur, dünya kültürlerindeki sembolik ve hayali birçok varlık ve düşünceyi simya potasında bir araya getirir. Farklılık, bir engel teşkil etmeyip bilakis olumlu bir yön olarak kabul edilmiştir. Tolerans, kamuoyundaki ifadesiyle yalnız bir siyaset meselesi olmayıp, ortada bulunan bir "ben" in kendini sorgulama sırasında *diğer* ile bir bütünleşme çabasıdır. Globalleşme, farklılıklarının tanınmasını ve kültürlerin uzlaşma diyalogunu gerektirmiştir. Özgürlük ve eşitlik değerleri saklı kalmak üzere, her kültüre gerçek hakkını veren konular desteklenmiştir. Köstence'de, 26-28 Kasım 2015 tarihleri arasında sosyal birlik ile kültürel çoğulculuk fikirleri etrafında birleşilmiştir.

Romanya Demokrat Türk Birliği ile ortaklaşa düzenlenen bu yılki konferansımız, Türkiye'de kutlanan Öğretmenler Günü'ne denk getirilerek daha bir anlam kazanmıştır. Bu bağlamda, coğrafya veya sınır ötesi alanda kültürel

farklılıkların ele alınması olağanüstü bir anlam taşımaktadır. Burada Romen ve Türk kültürlerinden bahsederken kimliğin belirleyici bir faktörü olan kültür-sanat evrenlerinin uzlaşma diyalogundan bahsediyoruz. Rumen kimliğinden bahsederken de uzlaşmacı bir tavır içerisinde olduğunu ifade ediyoruz. Karşı kültürlerin hiçbir zaman onun milli özelliğini geçersiz kılabilecek kadar baskın olmadığı; daha çok, sürekli değişim ve kendini arama çabası içerisinde olan yeni bir varlığın mutasyona uğramaya hazır kültürel karşılıkları olduğu söylenebilir. Evrensel değerlerinin gerçek aktarım mekanizması olan, bir kültürün diğer kültürlerden etkilenerek oluşum ya da dönüşüm süreci, neticede yeni kültürel kimlikler meydana çıkarmıştır. Dolayısıyla, bir kültürün evrenselliğe açık olması ne kadar gerçekçi olursa kendi varlığının kimliksel yönünün tanınmasında ilgi çekiciliği de o kadar artacak, kendine has özellikleri takdir görecektir.

Bu açıdan, insanlık uzayındaki sembol ve hayaller, milli ya da bölgesel özellikleri aşan insanlık modelleri olarak tespit edilip bölgesel sınırlar ötesinde kurulabilir bir diyalog kapısı açmıştır. Konferans programı kapsamındaki ilgi çekici bildirimler aracılığıyla tanıtılan kültürler, bir eksen alanı da oluşturmuşlardır. Konuşmalarda ortaya konulan kavramlar, imgeler, ideolojiler, öz değer sistemleri, kültürel söyleyiş bakımından simgeler, kimlik belirteçlerini yapılandırmışlardır.

Köstence'nin akademik çevresinde birkaç günlüğüne, katılımcı her ülkenin kültürel ürünlerinin serbest dolaşımı gerçekleşmiştir. Bunların her birinin varlığı, anlayış modelleri, davranış biçimleri, değer sistemleri, ideal aynasındaki yansımaları, kimlikleri, duygu ve düşünce tarzları büyüleyici bir dokuma oluşturmuştur. Bu dokunan kumaş, sonunda, *biz* ve *diğerleri* dizisinin kesişme noktasında bir dünya yapılandırmıştır. Bu dünya, yaratıcı bireysel kimliğin, ortak mülkiyetin, düzenin ve sonuçta evren kuruculuğun bir ifadesidir.

Konferans kapsamında temsil edilen kültürlerin toplumsal özellikleri edebi, kurgusal ve dilsel metinlerde tespit edilmiştir. Bu metinler edebi eleştirinin global perspektifinde, bir milletin kültürel kimliğini yapılandıran unsurları yani dilini, tarihini, dinini, geleneklerini, halkların ortak alışkanlıklarını belirleyen müesseselerini, siyasi iktidar biçimlerini belirler.

Konferans bildirimlerinin önemli bir kısmı, çağdaş eğitimin çokdisiplinerlik ve disiplinlerarasılık gibi anahtar terimleri etrafında toplanmıştır. Edebiyatın görsel sanatlar, felsefe, psikoloji, tarih, etnoloji, antropoloji gibi alanlarla münasebeti çerçevesinde sinerji yaratabilecek çokdisipliner bilişsel alanlar araştırılmıştır. Konferans kapsamında dünyada Türk dilinin yeri üzerinde ayrıca önemle durulmuştur. Anadili/modern dil olarak Türk dili, Türk edebiyatında evrensel konu ve değerler, Türk sanatı ve geleneği, Türk kültürü ve medeniyeti gibi konular bildirimlerin önemli konularındandır.

Türkiye Cumhuriyeti Türk İşbirliđi ve Koordinasyon Ajansı Başkanlıđının Bükreş Koordinatörlüğü, Köstence Ovidius Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve Romanya Demokrat Türk Birliđi, söz konusu kültürel ve bilimsel etkinliđin gerçekleşmesini sağlamıştır.

Edebiyat Fakültesi Dekanlıđı ve Rumen Filolojisi, Klasik ve Balkan Dilleri Bölümü Metabilişsellik ve Disiplinlerarası Araştırmalar Merkezi olarak konferansın gerçekleştirilmesinde emeđi geçen tüm kurum ve kuruluşlara, çok değerli çalışmalarıyla destek veren tüm katılımcılara teşekkürlerimizi sunarız.

Doç.dr. Lăcrămioara BERECHEȚ

CUVÂNT ÎNAINTE

Conferința internațională **Polifonii culturale, limba, cultura și civilizația turcă în lume**, organizată începând cu anul 2013 de Centrul de Cercetare *Metacogniție și Transdisciplinaritate* al Facultății de Litere, Universitatea „Ovidius” din Constanța, a deschis anul acesta cea de-a treia ediție cu o invitație la o sumă de interogații asupra inter-/multiculturalității, din perspectiva unui *cogito* transdisciplinar, a cărui intenție a fost să coaguleze o ontologie simbolică ce a rezultat din convergențele, complementaritățile, armoniile imaginarului artistic creativat de confluența dintre Orient și Occident.

Studiile selectate pentru acest volum colectiv al conferinței au adunat, într-un creuzet multicolor, modele de cultură și de literatură atât de diferite, uneori contradictorii, reușind să descrie complexitatea unor geografii culturale, în care cunoașterea s-a realizat printr-un efort de sinteză, datorat deschiderii către „celălalt”, ca factor al alterității. Spații de cultură și de civilizație foarte diferite s-au interogat reciproc într-un exercițiu de lămurire, atent să surprindă atât diferențele identitare, cât și limbajul comun al valorilor universale, sesizate în universul unei etici superioare, ale cărei valori supraordonate rămân, indiferent de jocul geografii culturii, adevărul, binele, armonia.

A fost evident efortul participanților la conferință de a depăși un eventual handicap al heterogenității, riscant pentru o tematică atât de versatilă și aplicată unor spații de cultură și de civilizație complexe din punct de vedere identitar. Conceptul unificator al intervențiilor a fost *multiculturalitatea*, în accepțiunea pe care acest operator teoretic și-a asumat-o în anii 1980 în discursul occidental, ca soluție de consens între minoritățile lingvistice, etnice, religioase, sexuale care se considerau victime ale in justiției, în raport cu majoritatea, în cadrul unei societăți liberale, democratice.

Diversitatea culturală a intervențiilor științifice a creat un spațiu de interferență a unor limbaje artistice polifonice, tot atâtea ființe și gândiri, în creuzetul alchimic al imaginarului simbolic ce leagă epifanic și teofanic culturile lumii. Heterogenitatea nu a fost considerată un handicap, ci un aspect pozitiv. Toleranța nu a fost doar o chestiune de politică exprimată corect în spațiul public, ci efort de integrare a *celuilalt* în exercițiul interogativ al eului aflat în fața unei lumi date. Globalismul a impus recunoașterea diferențelor și dialogul consensual al culturilor. În afara valorilor de libertate și egalitate, s-a adăugat, cu fiecare susținere publică și valoarea autenticității, acordând dreptul la adevăr fiecărei culturi. La Constanța, în perioada 26–28 noiembrie 2015, s-au conjugat ideea de unitate socială cu ideea de pluralitate culturală.

În acest an conferința a fost organizată în parteneriat cu Uniunea Democrată Turcă din România și a celebrat, suplimentar, Ziua Profesorului Turc de pretutindeni. În acest context, de o relevanță excepțională s-a dovedit modul în care se gestionează diferențele între culturile care interferează în vecinătatea geografică ori transfrontalieră, ne referim aici la cultura română și la cultura turcă, acest dialog consensual al celor două universuri cultural-artistice, fiind un factor decisiv al identității. În ceea ce privește identitatea românească, aceasta demonstrează un comportament adaptiv, replicile culturale nefiind niciodată atât de fidele încât să anuleze specificul național, ci mai degrabă pregătite să producă “replici mutante” într-un organism nou, în continuă transformare și căutare de sine. Acest proces transformator al culturii contaminate de valorile unei alte culturi este mecanismul care permite transmiterea reală a valorilor universale, grație noilor matrici identitare create. În consecință, cu cât deschiderea spre universalitate al unei culturi este mai autentică, cu atât crește și interesul pentru definirea dimensiunii identitare a ființei sale, se conturează accentele de autohtonizare.

Din acest punct de vedere, dialogul lumilor ficționale în spațiul imaginarului simbolic a deschis un dialog întemeietor, purtat dincolo de granițele regionale S-au reperat astfel modele de umanitate, care transcend în ultimă instanță granițele specificului național sau regional. Culturile diseminate în corpul interesantelor prelegeri susținute în programul conferinței au ordonat inevitabil și un spațiu axiologic. Conceptele puse în joc, imagologia, ideologiile, sistemul de valori propriu, simbolurile ca formă de limbaj cultural au configurat discursuri marcatore de identitate.

Pentru câteva zile, în spațiul academic constănțean a fost posibilă circulația liberă a produselor culturale ale fiecărei țări participante, în realitate, tot atâtea modele de înțelegere a existenței, modele de comportament, sisteme de valori, reflectând în oglindă idealuri, identități, un amestec fascinant de stări emoționale și sisteme de gândire, combinații de conjunctură ale acestora, o țesătură care, în final configurează o lume, aflată la confluența unei serii de “noi” și “ceilalți”, o asumare colectivă și individuală a unei identități creatoare de rost, de ordine, în cele din urmă, formatoare de cosmos.

Textul literar, filmic, lingvistic a identificat tiparele ethosului colectiv al culturilor reprezentate în cadrul conferinței, identificând elementele care structurează identitatea culturală a unui popor, limba vorbită, istoria, religia, tradițiile, obiceiurile comune instituțiile care îi structurează spațiul public, spațiul social, precum și formele puterii politice dintr-o perspectivă globală a expertizei literare.

O parte importantă dintre studiile ce compun acest volum colectiv al conferinței a adus în discursul lor termeni-cheie în educația contemporană, precum pluridisciplinaritate și transdisciplinaritate. Literatura a fost investigată în dialog cu artele vizuale, cu filosofia, psihologia, istoria, etnologia, antropologia, creându-se sinergic câmpuri cognitive multidisciplinare. De asemenea un loc important în economia conferinței l-a avut problematica limbii turce în lume, cu toate distincțiile

operative: didactica predării limbii turce ca limbă maternă/limbă modernă, teme și valori universale în literatura turcă, artă și tradiție turcică, istorie și civilizație turcă.

Universitatea „Ovidius” din Constanța, Facultatea de Litere, împreună cu Agenția Turcă pentru Colaborare și Coordonare (TIKA) București și Uniunea Democrată Turcă din România au participat activ la organizarea acestui eveniment cultural și științific, motiv pentru care Facultatea de Litere, prin instituția decanatului, precum și Centrul de cercetare *Metacogniție și transdisciplinaritate* al Departamentului de Filologie română, limbi clasice și balcanice aduc vii mulțumiri organizatorilor.

Conf.univ.dr. Lăcrămioara BERECHET

KÜLTÜRDİLBİLİMSEL SÖZLÜK ve TÜRKÇE KÜLTÜRDİLBİLİMSEL SÖZLÜKLER ÜZERİNE

Erdoğan BOZ¹

Abstract: *This paper examines the topic of cultural linguistic dictionaries. Drawing on the concept of cultural linguistics as pioneered by Russian linguists in their analysis of Russian literature, I will discuss the interdisciplinary structure of cultural linguistics and review recent accounts of language and culture interaction. To do so, I will first address the basic concepts of cultural linguistics (culture code, cultural concept, cultural manner, cultural connotation, cultural field, language and worldview, linguistic identity), with a focus on “concept” and “conceptualization,” and examine methods of cultural linguistics (diachronic, synchronic, structural, historical, typological and comparative) as well as schools which the approach has spawned (Stepanovi, Arutyunova, Teliya and Vorobyev). Then I will review basic terms of the culture–dictionary relations in order to pave the way for an analysis of the “cultural linguistic dictionary,” one based on the lexicographical dictionaries and therefore integrating culture within the research area of linguistics and specifically within the field of lexicography. The paper will finally examine the culture–linguistic dictionary relation at work in a cultural linguistic dictionary based on translations from Russian literature.*

Keywords: *culture, cultural linguistics, conceptualization, dictionary, cultural linguistic dictionary*

1. Kültürdilbilim nedir?

Sharifian’a göre (2014:473) *kültürdilbilim* (cultural linguistics) -disiplinler arası kökeni ile dilbiliminin bir alt dalı olarak- dil ve kültür arasındaki ara alanı ve *konseptleştirmeyi* (conceptualization) inceler. Kültürdilbilim -belirgin bir biçimde- insan dillerinin içine kodlanmış ve bu diller yoluyla iletilen, kültürel bir temeli olan konseptleştirmeyi konu alır. Kültürdilbilimde *konseptleştirme olarak anlam* (meaning as conceptualization) üzerindeki asıl odak, konumunu (merkezliğini) *bilişsel dilbilime* (cognitive linguistics) borçludur.

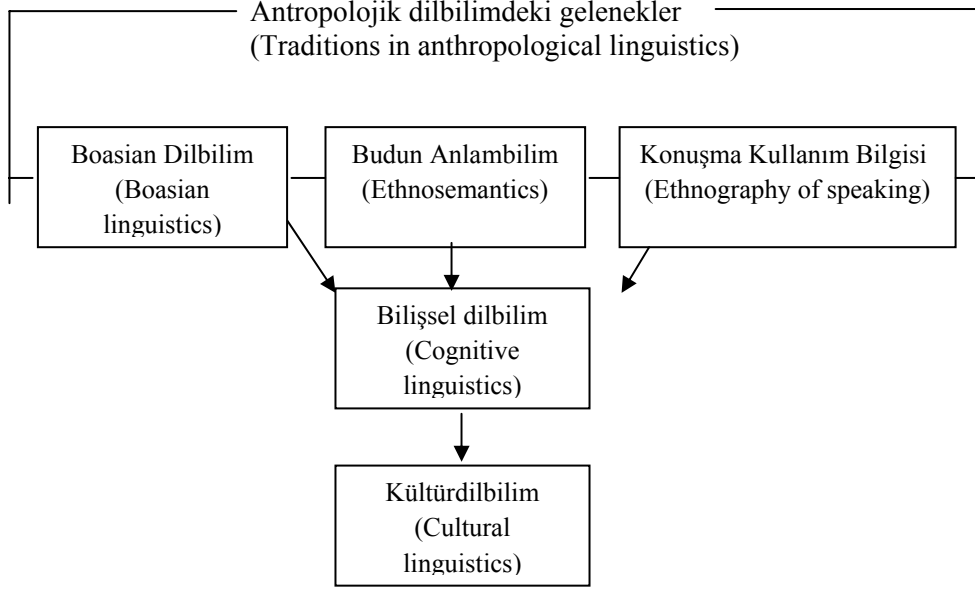
Kültürdilbilim terimi, belki ilk kez bilişsel dilbilimin kurucularından biri olan Ronald Langacker tarafından *kültürel bilgi* (cultural knowledge) ile *dilbilgisi* (grammar) arasındaki ilişkilerin vurgulandığı bir bildirisinde kullanılmıştır.

---

¹ (Prof. Dr.) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye.

Langacker, bilişsel dilbilimin gelişmesinin, kültürdilbilimin dönüşünün habercisi olduğunu iddia etmiştir (Sharifian 2014:473).

Palmer, kültürdilbilimi izah için şöyle bir şema düzenler (1996).

Batı alanyazınındaki bu temel bilgilere karşılık Rus alanyazınında farklı görüşler vardır.

Kozan, editörlüğünü yaptığı *Kültürdilbilim (Temel Kavramlar ve Sorunlar)* adlı kitaba yazdığı önsözde kültürdilbilim hakkında şu genel bilgileri verir. “Dil ve kültür etkileşim sorunları üzerinde odaklanan kültürdilbilim, disiplinler arası bir alan olarak XX. yüzyılın sonunda oluşmaya başlamıştır. Kültürdilbilimin temelleri ise, bu tarihten çok daha önce W. Humboldt’un çalışmalarında atılmıştır. XX. yüzyılın ilk yarısında dil ile kültür arasındaki etkileşim hakkında farklı bir bakış açısı Rus dilbilimci Vinogradov tarafından sunulmuştur. Dili insan kültürünün ürünü olarak tanımlayan Vinogradov, dilin kültür izlerini koruyabildiğini, dilin çözümlenmesinin ise kültürün çözümlenmesi anlamına geldiğini vurgulamıştır.

Kozan, “Rus dilbilimi ekolünün bilimdeki yapısalcılık akımından uzak kalarak ve dünya dilbilimindeki antropolojik ve bilişsel devrim başlamadan önce dil-düşünce-kültür etkileşimi ile ilgili konularda bilgileri biriktirmeye başlamışlardır” (2014:1-2) diyerek bir anlamda Rus dilbilimcilerin kültürdilbilimiyle Batı’daki meslektaşlarından çok daha önce ilgilendiklerini ortaya koyar.

Kozan’a göre Rus dilbiliminde bilişsel ve kültürebilimsel yaklaşımların geliştirildiği ve bilişsel yaklaşım çerçevesinde kültürün yansıdığı dil ile bilinç arasındaki etkileşim üzerinde odaklanan *bilişsel dilbilim* adlı bilim dalı oluşmuştur.